

**ZARZĄDZENIE NR 115
DYREKTORA GENERALNEGO LASÓW PAŃSTWOWYCH**

z dnia 21 grudnia 2022 r.

**w sprawie zatwierdzenia
„Programu ochrony owadów zapylających w ekosystemach leśnych,
ze szczególnym ukierunkowaniem pszczołowatych, realizowanego na gruntach
będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe”**

ZP.0210.8.2022

Na podstawie art. 33 ust. 1 ustawy o lasach¹, zwanej dalej ustawą, w związku z § 6 Statutu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe² – w wykonaniu zadań wynikających z obowiązku Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, określonego w art. 33 ust. 3 pkt 8 ustawy³, a ponadto mając na względzie art. 58 ust. 2 pkt 1 ustawy⁴ – postanawiam, co następuje:

§ 1

Zatwierdzam do stosowania i użytku służbowego „Program ochrony owadów zapylających w ekosystemach leśnych, ze szczególnym ukierunkowaniem pszczołowatych, realizowany na gruntach będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe”, stanowiący załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2

1. Działania opisane w Programie mogą być realizowane przez zainteresowane jednostki organizacyjne PGL LP.
2. Realizacja działań opisanych w Programie stanowi wspólne przedsięwzięcie jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, o którym mowa w art. 58 ust. 2 pkt 1 ustawy.
3. Przedsięwzięcie to może być finansowane:

- 1) ze środków funduszu leśnego, przy zachowaniu przepisów Zarządzenia nr 66 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 15 października 2020 r. w sprawie jednolitych zasad gospodarowania środkami funduszu leśnego w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych;
- 2) z innych źródeł krajowych i zagranicznych, a w szczególności ze środków własnych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub budżetu Unii Europejskiej.

§ 3

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania, z mocą obowiązywania od dnia 1 stycznia 2023 r.

**p.o. DYREKTORA GENERALNEGO
LASÓW PAŃSTWOWYCH
Józef Kubica**

¹ Art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 672) stanowi, że „Lasami Państwowymi kieruje Dyrektor Generalny przy pomocy dyrektorów regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych”.

² Statut Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe został nadany zarządzeniem nr 50 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 18 maja 1994 r.; w § 6 Statutu Lasów Państwowych stanowi, że w wykonaniu zadań określonych przez ustawę o lasach oraz przez przepisy wykonawcze do ustawy, a także inne przepisy prawa, Dyrektor Generalny wydaje zarządzenia i decyzje obowiązujące w Lasach Państwowych.

³ Art. 33 ust. 3 pkt 8 ustawy stanowi, że Dyrektor Generalny Lasów Państwowych organizuje wspólne przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych.

⁴ Art. 58 ust. 2 pkt 1 ustawy stanowi m.in., że środki funduszu leśnego mogą być przeznaczone również na wspólne przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, w szczególności w zakresie gospodarki leśnej.

**Załącznik do Zarządzenia nr 115
Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych
z dnia 21 grudnia 2022 r.**

**Program ochrony owadów zapylających w ekosystemach leśnych,
ze szczególnym ukierunkowaniem pszczołowatych,
realizowany na gruntach będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe**

Zatwierdzam do użytku służbowego:

DYREKTOR GENERALNY
LASÓW PAŃSTWOWYCH

Celem programu jest określenie możliwości realizacji czynnej ochrony owadów zapylających w ekosystemach leśnych ze szczególnym ukierunkowaniem pszczołowatych, realizowany na gruntach będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

Jedną z grup organizmów zagrożonych w znacznym stopniu wyginięciem na skutek działalności człowieka, mających olbrzymie znaczenie dla życia niezliczonych innych gatunków, są owady zapylające, w tym pszczołowate. O roli i znaczeniu tych owadów w funkcjonowaniu ekosystemów mamy obszerną wiedzę. Obec-

nie wiemy, że blisko 90% wszystkich roślin kwiatowych do wydania nasion potrzebuje udziału zapylaczy, a prawie 80% występujących na naszej planecie gatunków roślin w ekosystemach łądowych do niezakłóconej reprodukcji wymaga obecności pszczoł.

Efektami projektu będzie przywrócenie w ekosystemach leśnych rodzimych ras (np. pszczoły augustowskiej, karpinowskiej, karpatki) i wielu innych gatunków zapylaczy, co znacząco podniesie różnorodność biologiczną oraz doprowadzi do zachowania rodzimej zmienności genetycznej. Poprawa stanu lasu oraz uratowanie czystości genetycznej rodzimych ras pszczoł uchroni przed napływem obcych ras pszczoł. Umożliwi także opracowanie i wdrożenie planów zarządzania w lasach, uwzględniających rolę zapylaczy. Powstałe łąki kwietne i sady – remizy zmniejszą monolityczność ekosystemów leśnych i poprawią walory krajobrazowe. Oczka wodne poprawią retencję wody w lesie. Każdorazowo należy dokonać analizy właściwych uwarunkowań lokalnych, przyrodniczych i prawnych.

Ochrona owadów zapylających powinna być powiązana z ochroną krajobrazu i siedlisk (skala makro) oraz ochroną mikro-siedlisk (skala mikro). Składają się na to następujące działania (zasady i metody):

- ochrona naturalnych siedlisk zapylaczy;
- zakładanie kwietnych ogrodów i łąk (między innymi przy osadach leśnych);
- wspieranie rodzimego pszczelarstwa;
- odtworzenie tradycyjnego bartnictwa;
- budowanie hoteli dla dzikich zapylaczy;
- edukacja i kształtowanie świadomości społeczeństwa;
- szkolenia dla pracowników;
- warsztaty wymiany informacji;
- ekspertyzy i wdrożenia zaleceń naukowych.

1. Uczestnicy programu

W programie uczestniczyć mogą zainteresowane jednostki organizacyjne PGL LP wykonujące działania na rzecz ochrony populacji owadów zapylających w ekosystemach leśnych, ze szczególnym ukierunkowaniem na pszczołowatych.

2. Czas trwania programu

Program ma charakter ciągły. Czas realizacji poszczególnych działań ochronnych przez jednostki organizacyjne PGL LP jest zależny od potrzeb na rzecz ochrony populacji owadów zapylających w ekosystemach leśnych.

4. Zakres działań ochronnych, realizowanych w ramach wewnętrznych inicjatyw jednostek organizacyjnych PGL

Do działań ochronnych realizowanych w ramach wewnętrznych inicjatyw jednostek organizacyjnych PGL LP na rzecz ochrony populacji owadów zapylających w ekosystemach leśnych, w tym pszczołowatych, należą praktyczne zadania:

1. Łąki kwietne w tym jesienne przygotowanie gleby pod łąki kwietne;
 2. Zakładanie remiz-sadów (pielęgnacja remiz-sadów);
 3. Oczka wodne;
 4. Wykonanie barci;
 5. Wykonanie i zawieszenie kłód bartnych;
 6. Zakładanie mini pasiek rodzimych ras pszczoł w tym zakup roi rodzimych ras;
 7. Kształtowanie przestrzeni wokół osad leśnych (zakładanie ogrodów kwietnych, remiz, sadów);
 8. Hotele, budki i domki zapylaczy;
 9. Kształtowanie świadomości społeczeństwa na temat roli i znaczenia pszczoł: imprezy plenerowe np. „Barciowisko”;
 10. Szkolenia, publikacje książek tematycznych, warsztaty z dziania barci, promocja realizowanych działań w Internecie;
 11. Współpraca z rejonowymi kołami pszczelarzy i powiatowymi lekarzami weterynarii;
 12. Współpraca z ośrodkami naukowymi – uczelnie naukowe i Państwowym Instytutem Weterynaryjnym – Państwowym Instytutem Badawczym w Puławach;
 13. Inne niż ww. działania niezbędne do osiągnięcia celów niniejszego programu.
5. Zasady refundacji poniesionych wydatków ze środków funduszu leśnego
- Środki funduszu leśnego mogą zostać przeznaczone na refundację poniesionych wydatków na działania ochronne realizowane w ramach niniejszego programu, przy uwzględnieniu następujących uwarunkowań:
- a) środki funduszu leśnego mogą stanowić wkład własny do wydatków kwalifikowanych w projektach współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych, realizowanych przez jednostki organizacyjne PGL LP;
 - b) środki funduszu leśnego mogą stanowić do 100% dofinansowania wydatków niekwalifikowanych w projektach współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych, realizowanych przez jednostki organizacyjne PGL LP, w szczególności tych, które wpisują się w zakres programu wyszczególnionego w punkcie nr 4;
 - c) środki funduszu leśnego mogą stanowić do 100% dofinansowania wydatków poniesionych w punkcie nr 4, realizowanych w ramach wewnętrznych inicjatyw jednostek organizacyjnych PGL LP;
 - d) zakres rzeczowo-finansowy działań podlegających refundacji w danym roku, ustalany będzie na etapie budowy planów finansowo-gospodarczych PGL LP zgodnie z procedurą ujmowania zadań w planie wydatków funduszu leśnego, ustaloną w rozdziale 2 Zarządzenia nr 66 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 15 września 2020 r. w sprawie jednolitych zasad gospodarowania środkami funduszu leśnego.